

Европейски икономически и социален комитет

INT/591
Единен пазар за правата
върху интелектуална
собственост

Брюксел, 18 януари 2012 г.

СТАНОВИЩЕ

на

Европейския икономически и социален комитет

относно

**„Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета,
Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите –
Единен пазар за правата върху интелектуална собственост –
Насърчаване на творчеството и новаторството за икономически растеж,
работни места за висококвалифициран персонал и
първокласни продукти и услуги в Европа“**

COM(2011) 287 окончателен

Докладчик: г-н Meunier

На 24 май 2011 г. Европейската комисия реши, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Единен пазар за правата върху интелектуална собственост – Насърчаване на творчеството и новаторството за икономически растеж, работни места за висококвалифициран персонал и първокласни продукти и услуги в Европа“
COM (2011) 287 окончателен.

Специализирана секция „Единен пазар, производство и потребление“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 19 декември 2011 г.

На 477-ата си пленарна сесия, проведена на 18 и 19 януари 2012 г. (заседание от 18 януари 2012 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 160 гласа „за“, 3 гласа „против“ и 7 гласа „въздържал се“.

*

* *

1. **Заклучения и препоръки**

- 1.1 Правата върху интелектуална собственост (ПИС) трябва и занапред да останат стимул за иновациите и растежа. Режимът за защита, който Комисията желае да промени, трябва да запази този класически аспект, без да се насочва изцяло към чисто икономически и финансов подход, въпреки че не бива да се забравя, че пазарната капитализация на най-големите международни предприятия се основава все още в голяма степен на техния „портфейл“ от нематериални права и лицензи, чиято стойност трябва да се запише в баланса, при прилагане на Международни стандарти за финансово отчитане (МСФО).
- 1.2 Представената от Комисията стратегия за ПИС в единния пазар е съществен и допълващ елемент от стратегията „Европа 2020“, Акта за единния пазар и Програмата в областта на цифровите технологии за Европа. Необходима е една стратегия в тази област, предвид нарастващата нематериална част и финансиализацията на икономиката, но не бива да се забравя, че настоящото развитие се опира на обучението и квалификацията на хората, както и на техните познания, които придобиват все по-важно значение по отношение на растежа на новата икономика; човешкото измерение и общественият интерес трябва да бъдат неразделна част от стратегията и Комитетът смята, че това не проличава много ясно в представените предложения и анализи.

- 1.3 Освен това, както Комитетът винаги е подчертавал в свои предходни становища, първостепенната задача трябва да бъде да се позволи на МСП да защитават своите открития и творби, като същевременно имат достъп до потенциала за познания, който предлага депозирането на заявки за патенти, и до търговски и рекламни стратегии, които стават все по-разнообразни в обществото на знанието и информацията.
- 1.4 Комитетът отдавна очаква единния европейски патент и възможността за уеднаквяване на съдебната практика на националните съдилища в рамките на Единния пазар. Той се надява, че скоро те ще се осъществят – в интерес на европейските предприятия и икономика, които са в неизгодно положение спрямо външната конкуренция. Комитетът очаква от Комисията инициативи, с които значително да се намалят трансакционните разходи, особено за патентите за изобретения.
- 1.5 През 2012 г. Комисията ще представи законодателно предложение за събирането на възнагражденията за авторските права за разпространението на музика по интернет. Комитетът настоява да се проведе предварително и неформално допитване с представителните организации за съответните права и интереси, включително с организациите на потребителите и на работниците. Комитетът настоява още за прозрачност и контрол на органите за управление на авторските права и сродните им права, които трябва да имат водеща роля в системата за събиране на възнагражденията, която ще бъде предложена. По отношение на таксата за копиране за лични цели Комитетът смята, че тя е несправедлива, тъй като копирането е част от честното използване (*fair use*). Във всеки случай тя не би трябвало да се прилага към твърдите дискове, използвани от предприятията за техните промишлени и търговски дейности.
- 1.6 Всъщност не е достатъчно ПИС да се разглеждат като ценни книжа, които евентуално могат да бъдат търгувани на специализирана европейска борса, тъй като възможностите за достъп до тях няма да бъдат еднакви за европейските МСП-МСИ и за големите транснационални групи и това би могло да ускори изтичането на европейските иновации към други континенти. Комитетът очаква с интерес конкретните предложения на Комисията в това отношение.
- 1.7 В бъдещата хармонизирана политика за ПИС трябва също да се отчитат общият интерес и правата на потребителите, както и ефективното участие на всички слоеве на обществото в обмислянето и изготвянето на обща и балансирана стратегия по въпроса. Всъщност е необходимо така защитените иновации и творчество да станат част от общите споделени познания на обществото и да допринасят за популяризирането на културата, информацията, образованието и обучението, и най-общо - на основните колективни права в държавите-членки.

- 1.8 В единния пазар е необходимо сближаване на националните законодателства по отношение на закрилата на нематериалните права и наказването на фалшифицирането, за да се улеснят както административното и митническото, а при необходимост, и полицейското и съдебното сътрудничество при провеждане на разследванията, така и наказването на най-тежките посегателства спрямо защитените права, когато нарушенията са с търговски характер и, по-специално, когато са застрашени здравето и безопасността на потребителите.
- 1.9 Фалшифицирането в голям мащаб и незаконните копия за търговски цели често са в пряка връзка с организираната престъпност, като вероятността за залавяне и налаганите наказания на този вид престъпност нямат достатъчно възпиращ ефект.
- 1.10 Комитетът подкрепя стратегията на Комисията именно за да се насърчат координираните политики и действия и истинското административно сътрудничество, които представляват основен стълб, в интерес на предприятията и в общ интерес.
- 1.11 Днешните примери за разпространение онлайн срещу заплащане, разработени например от Apple, Amazon, Google или Deezer, показват, че остойностяването на авторските права не минава през криминализирането на младежите; ако цените са разумни и достъпни, частното незаконно копиране ще изгуби привлекателността си.
- 1.12 В повечето случаи на нарушение на съответните нематериални права компетентни са съдилищата по гражданско право, но освен обичайната бавна скорост на производството, доказателствената тежест за МСП е често пъти прекалено голяма, особено в случаи на нарушения в други страни, и трябва да се помисли за конкретни процедури в рамките на единния пазар по отношение на разследванията, сезиранията, взаимното признаване на административни и съдебни актове, обръщането на тежестта на доказването.
- 1.13 Обезщетяването на ищците може да се окаже трудно в международен контекст и би трябвало да бъде предмет на сътрудничество между заинтересованите страни, за да се гарантира, че обезщетението на притежателите на права съответства възможно най-пълно на истинските претърпени вреди, независимо от наказателните глоби и другите мерки, които могат да бъдат отсъдени от съда.
- 1.14 Необходими са ясна законодателна рамка относно частните „решения“ (кодекси и др.) и най-вече, вместо такива инициативи, съдебен контрол и гаранции за процедури и спазване на индивидуалните права, които трябва да се утвърждават: правото на информация, на зачитане на личния живот, на свобода на изразяване и на общуване, и гаранции за неутралността на интернет.

1.15 Същевременно би трябвало да се прилага ефективно общият принцип за пропорционалност между нарушенията и санкциите; в този дух трябва да бъдат преразгледани някои национални законодателства, които са прекалено вмешателски и репресивни спрямо незаконните копия на аудио-визуални продукти, правени в малък мащаб от частни лица посредством интернет без търговска цел. Не бива да се създава впечатлението, че законодателството отговаря по-скоро на лобисткия натиск, отколкото на основния принцип на наказателното право.

1.16 Комитетът очаква с интерес да се запознае с предложенията на Комисията за осъвременяване на правото на марките и неговото хармонизиране и актуализиране в рамките на единния пазар. Комитетът смята, че е необходимо да се актуализира и подобри защитата, предвид значението ѝ за определянето на стойността на предприятията.

2. Предложения на Комисията

2.1 Когато става дума за нематериалната собственост, често първите асоциации са с научните изследвания, патентите и в по-общ план - технологичните нововъведения. И въпреки че наистина тези елементи са определящи характеристики за конкурентоспособността, съществува и друга категория от нематериални активи: цялата област на нематериалното, свързана с въображението. Тук се включва богатата палитра от дейности, концепции и отрасли, които обхващат културното и художественото творчество в най-широк смисъл, като дизайна, рекламата, марките и др. Всички тези елементи имат една обща черта: те се основават на концепциите за творчество и творческите търсения.

2.2 Неотдавнашни събития като ратифицирането на „интернет договорите“ на Световната организация за интелектуална собственост (СОИС) – Договор за авторско право (WCT) и Договор за изпълненията и звукозаписите (WPPT) – от страна на ЕС и държавите-членки не са били взети под внимание в предложенията на Комисията от 2009 г. Понастоящем в съобщението се отчита тази нова реалност, както и съществуването на международно споразумение за борба с фалшифицирането (ACTA).

2.3 Разграничават се две форми на нематериална (или „интелектуална“) собственост – индустриална собственост и литературна и художествена собственост.

2.4 Двете главни направления в закрилата на изобретателите и творците намират израз в двете исторически форми: патентите за изобретенията, които биха могли да имат промишлено приложение, и авторското право (или неговата по-ограничена разновидност *copyright* в общото право (*common law*) за публикациите и другите литературни, аудио-визуални или художествени произведения, разбирани в по-широк смисъл.

- 2.5 В това съобщение се представят общите стратегически виждания на Комисията за създаване на истински единен пазар за интелектуална собственост, който липсва в момента в Европа — европейски режим за ПИС (права върху интелектуална собственост), който отговаря на икономиката на утрешния ден, който възнаграждава творческите и новаторските търсения, който създава стимули за иновации в ЕС и който благоприятства културното многообразие благодарение на нови открити и свободни за конкуренция пазари на съдържание.
- 2.6 Става дума за набор от предложения, като някои от тях възпроизвеждат отдавна приети политики, но които трябва да бъдат хармонизирани и адаптирани, както и нови предложения в полза на включването и интегрирането на ПИС в единния европейски пазар.
- 2.7 Някои предложения не са формулирани конкретно и трябва да се изчака в следващите месеци да бъдат представени конкретни предложения за формата на организация на европейския пазар на ПИС и за преразглеждането в посока на хармонизация на закрилата на марките. През 2012 г. Комисията ще излезе с предложения за управление на правата за музика, разпространявана по интернет.
- 2.8 Другите предложения вече са направени отдавна, като например това за единния патент, който след три десетилетия усилия изглежда скоро ще бъде осъществен, или за хармонизацията на законодателствата и конкретните мерки за борба срещу фалшифицирането и пиратството с продукти, или паразитирането на марките; но тези предложения вече са формулирани в хармонизирана и съгласувана рамка, за да допринесат заедно с другите за ефикасността на предложената стратегия.

3. **Общи бележки на Комитета**

- 3.1 Според Комитета един съвременен и интегриран европейски режим за правата върху интелектуална собственост ще допринесе много за растежа, създаването на устойчиви работни места и конкурентоспособността на европейската икономика – големите цели на стратегията „Европа 2020“. В миналото Комитетът редовно се е произнасял и е правил предложения по темата за индустриалната собственост и литературната и художествената собственост в единния пазар¹.
- 3.2 Правата върху интелектуалната собственост включват правата за промишлено и търговско използване, каквито са патентите и полезните модели, марките, новите растителни сортове, правата върху базите данни или компютърните схеми, индустриалния дизайн, географските указания, авторските права и сродните им права, технологичните тайни и т.н.

---

¹ ОВ L 18, 19.1.2011 г., стр. 105.
ОВ L 116, 28.4.1999 г., стр. 35.
ОВ L 32, 5.2.2004 г., стр. 15.
ОВ L 77, 31.3.2009 г., стр. 63.

- 3.3 В Европа само в индустриите на знанието работят 1,4 милиона МСП и са създадени 8,5 милиона работни места. Тези МСП изживяват бърз и продължителен растеж в сравнение с другите стопански отрасли, като по този начин участват в икономическото възстановяване.
- 3.4 Комисията заявява: „*ПИС са права върху собственост*“. Те са приравнени на права върху собственост, но всъщност са нематериални права, които защитават притежателите срещу копиране и конкуренция. Те представляват изключение от свободната конкуренция, под формата на временни монополи, защитавани от сертификат, издаван от компетентен държавен орган (патентите...), или признат от правителствен законодателен акт (авторското право и сродните му права).
- 3.5 Притежателите на тези права могат да ги отстъпват или да продават единствено правото на възпроизвеждане под формата на лицензи, което ги доближава до правото на нематериална собственост, но чиято защита е по-неограничена на практика от тази на собствеността върху материални активи поради тяхното различно основание. Временните монополи всъщност са признати и защитени единствено от гледна точка на общия интерес, за да се увеличи потенциалът на познанията и технологиите за стимулиране на промишленото или културното развитие.
- 3.6 Това измерение на общия интерес вече не присъства в областта на софтуерните продукти, за които не е задължително да се публикуват техните източници, когато за защитата им са издадени патенти. От своя страна европейското право изключва закрилата на софтуер чрез патенти (Мюнхенска конвенция) и защитава чрез сродно на авторското право не източниците, а само резултатите, получени чрез софтуера, наречен лицензиран. Това все пак създава проблем, тъй като същите резултати биха могли да бъдат получени чрез различни програми; освен това към защитата на авторското право на софтуер се поставят специфични задължения от гледна точка на оперативна съвместимост на различните програми, което би могло да позволи декомпиляция. Затова защитата, по принцип за период от петдесет години, изглежда прекомерна в област, в която обновяването и иновациите се случват с огромна бързина и в която „всичко се печели от победителя“ (*winner takes all*) на пазар, на който технологиите и програмите постоянно се развиват и трансформират.
- 3.7 В противоположна посока се надигат движения, които се противопоставят на традиционните форми на защита чрез създаването на безплатни обществени лицензи като „общия обществен лиценз“ („*General Public Licence*“) за софтуерните програми и „*creative commons*“ за литературните или творческите сфери; това е протест срещу класическата защита, която се разглежда като възпрепятстваща развитието на обществото на знанието и информацията. Тези безплатни лицензи, които представляват важна част от световния пазар, би трябвало да бъдат признати и защитени на същото основание като другите лицензи, които представляват собственост.

- 3.8 Заради общия интерес са възможни дерогации от временната защита (задължителни лицензи, когато притежателите на правата отказват да предоставят лицензи в определени страни или за лекарства при епидемии или епизоотии). Преди споразуменията TRIPS и наскоро сключените споразумения в рамките на СОИС да дадат по-голямо, дори универсално измерение на нематериалните права, свързани с международната търговия, в миналото редица страни не осигуряваха истинска или достатъчна защита или пък толерираха нарушения на индустриалната и литературната собственост, за да изградят своята собствена промишлена база и за да развият познанията си (Япония, някои европейски страни и др.). Тези практики вече намаляват, но в действителност държавите могат да бъдат в по-голяма или по-малка степен репресивни или толерантни спрямо фалшифицирането (Китай, Индия...).
- 3.9 Разработването на нематериални активи (марките) позволява на едно предприятие да се отличи от конкурентите си, да извади на пазара нови продукти, нови концепции и в по-общ смисъл да печели от неценовата си конкурентоспособност, което в крайна сметка създава клиенти и допълнителни печалби, както и нови работни места. Фалшифицирането и паразитните практики се развиват и заплашват работните места и инвестициите, а също и здравето и безопасността на потребителите, тяхното доверие в марките, които са предмет на фалшифициране или копиране, като намаляват възможностите за лицензиране, както и очакваните приходи и данъци.
- 3.10 Създаваната от тези активи стойност се взема предвид вече във все по-голяма степен при определянето на борсовата стойност на големите предприятия в една икономика на нематериалното, в контекста на финансиализирането ѝ. Основната борсова капитализация на предприятия като Microsoft, Apple, IBM (портфейл от 40 000 патенти), Google или Facebook се състои до 90 % от техните нематериални активи; този процент варира според сектора на икономиката, но остава значителен, между 90 % и 40 % от борсовата капитализация на предприятията на пазара. Според новите международни счетоводни стандарти, в баланса трябва да се запишат нематериалните стойности, но това поставя сериозни проблеми за оценка.
- 3.11 Такава промяна на мащаба има преки последици за разбирането на „интелектуалната собственост“, която наистина се промени по същество от класическото използване на патентите и авторското право, както това беше отразено в неотдавнашни конвенции на СОИС. Комисията поиска от СОИС да включи закрилата на базите данни в бъдеща конференция за международен договор.
- 3.12 Това обяснява и АСТА, и условията за неговото приемане (без да ги оправдава); целта на този договор е трансграничната защита на мерките за собствеността на патентите и авторското право, включени в споразуменията TRIPs на СТО. Всъщност, някои страни като Китай или Индия блокират в Женева приемането на мерки за прилагането на TRIPS, като по този начин възпрепятстват цялостната ефективна защита на нематериалните права в международната търговия.

- 3.13 По принцип АСТА не би трябвало да изменя достиженията на правото на ЕС, но неговата насоченост единствено към укрепването на закрилата на правата на притежателите чрез митнически и полицейски процедури и административно сътрудничество продължава да дава предимство на едно конкретно разбиране за собствеността на правата; други права на човека, които без съмнение са много по-основни, като правото на информация, на здраве, на достатъчно храна, на подбор на семената за земеделските стопани, на култура, не са отчетени в достатъчна степен и това ще доведе до последици за бъдещите европейски законодателства, които ще бъдат взети предвид за хармонизацията на законодателствата на държавите-членки. Концепцията за индивидуализирана и изключителна собственост на временни изключения от свободната конкуренция няма да остане без последици за бъдещето на обществото на знанието и информацията и правата на човека от трето поколение, включени в Хартата за основните права на Европейския съюз.
- 3.14 Трябва да се отбележи, че в различните страни съществуват значителни разлики по отношение на това, кои изобретения се приемат за патентоспособни, особено относно новите технологии; специфичен казус са софтуерните програми, които някъде са защитени с патенти – в САЩ, а другаде от отделно авторско право – в Европа, но тези противоречиви режими си създават един на друг сериозни пречки за иновациите и са причината, например в САЩ, за непропорционалните разходи за правна защита. Издаването на обикновени патенти създава голяма правна несигурност. Наскоро САЩ реформираха своята Служба за търговски марки и патенти (USPTO) и преразгледаха своята система за защита на новите технологии, по-специално на софтуерните програми, за да издават патенти с добро качество, с които да насърчават иновациите и правната сигурност.
- 3.15 Процедурата за разглеждане на исканията е от съществено значение и трябва да бъде с безупречно качество и призната за бъдещия единен патент, за да се утвърди неговата стойност и да се избегнат в максимално голяма степен възраженията и процесите. Европейското патентно ведомство (ЕПВ) разполага с квалифициран персонал, същевременно обаче, трябва да му се осигури достатъчно време за разглеждане на досиетата, за да се гарантира това качество, което би трябвало да бъде отличителният знак на европейските иновации. Също така, качеството на преводите от националните езици на работните езици по Лондонската конвенция би трябвало да бъде предмет на същите усилия от специалисти в техническия превод. Комитетът смята, че всъщност понастоящем софтуерът за машинен превод е още на твърде ниско ниво, за да превежда с нужното качество специализирания техническо-правен език и високия стил на патентите².

---

²

Европейското патентно ведомство (ЕПВ) предлага инструменти за превод с ограничени възможности на трите официални езика.

4. Специфични бележки на Комитета

4.1 Патентна защита на изобретенията

4.1.1 Според Мюнхенската конвенция изобретенията, които имат елемент на новост и които могат да намерят промишлено приложение, могат да бъдат предмет на искане за защита с патент; не подлежат на патентоване софтуерните продукти, бизнес методите, алгоритмите и уравненията, както и научните открития. Поставянето под въпрос на тези принципи относно софтуерните програми (които са алгоритми) и откритията в областта на генетиката (човешкия геном, ролята на гените) породи дебати, тъй като съществува остро противопоставяне. САЩ издават патенти в областта на европейските изключения (според решенията на Върховния съд), което днес създава сериозни проблеми и поражда непропорционални разходи за защита в случай на съдебен спор.

4.2 Закрила на софтуера

4.2.1 *„Директива 91/250/ ЕИО на Съвета предоставя закрила на авторското право за компютърните програми като на литературни произведения по смисъла на Бернската конвенция за закрила на литературните и художествените произведения (Париж, 1971 г.). Въпросът за качеството на автора е оставен в голяма степен на преценката на държавите-членки на ЕС. Работодателите имат право да упражняват икономическите права, свързани със създадените от работниците им програми. В обхвата на директивата не се включват немуществените права“³. Тази директива не решава проблема за правата на наетите творци нито в областта на авторското право, нито на патентите.*

4.2.2 Комитетът предлага на Комисията да оцени възможността за специфична защита, с много ограничена продължителност, на софтуерните продукти; Директивата 91/250/ЕИО⁴ би могла да бъде преразгледана, за да се намали много чувствително продължителността на защитата, например на пет години, и да се въведе задължение за публикуване впоследствие на източниците, като се отчита бързината на иновациите и на обновяването на програмите на големите издатели.

4.3 Закрила на бази данни

4.3.1 Става дума за една защита *sui generis*, по примера на литературната и художествената собственост, но за продължителност от петнадесет години, докато произведенията, описани или цитирани в някои бази, подлежат на авторското право. Европейското законодателство е едно от малкото, които предлагат защита на авторите на бази данни, които остават в голямата си част пренебрегнати от останалия свят.

³

Вж. COM(2000) 199 окончателен.

⁴

[OJ L 122, 17.5.1991 г., стр. 42.](#)

4.4 **Закрила на компютърните схеми**

- 4.4.1 Електроните карти и информационните процесори са предмет на универсална специална защита срещу копиране, вписана в Споразуменията от Маракеш (1994 г.) за създаването на СТО.

4.5 **Закрила на литературната и художествената собственост**

- 4.5.1 Авторското право (което може схематично да бъде представено като *copyright* плюс моралното право на автора) и правото на творците за препродажба също са предмет на универсална защита в Европа.
- 4.5.2 Закрилата на произведенията, по-специално на книгите, на филмите и на музикалните произведения, е засегната от съвременните начини за цифрово възпроизвеждане и предаване по интернет. Тези средства могат да улеснят създаването на копия със същото качество като оригинала и търговията с тях. Тези практики са незаконни в Европа, но се третират по различен начин от националните законодателства и Комитетът подкрепя реалната хармонизация на законодателствата с оглед на постигането на пропорционалност и равновесие на контрола и санкциите.
- 4.5.3 В тази област е развито едно прекалено защитаващо притежателите на авторско право и сродните му права европейско право. Така е и в САЩ, което обяснява в голяма част наличието на АСТА, неговата „тайна“, ограничена само до няколко страни процедура на изработване и най-вече неговите цели за „правоприлагане“ предвид невъзможността да се приемат практически процедури и задължения в СТО, поради това че се изисква единодушие, а някои страни като Китай или Индия са против.
- 4.5.4 Все пак, според Комитета, подходът на АСТА има за цел да се постигне постоянно укрепване на позицията на притежателите на права спрямо „обществеността“, като някои от основните им права (личен живот, свобода на информацията, неприкосновеност на кореспонденцията, презумпцията за невинност) са все по-отслабени от закони, които са прекалено много ориентирани в полза на разпространителите на съдържание.

- 4.5.5 „Професионалните“ измамници знаят чудесно как да избягват всяка форма на контрол върху потока от данни в интернет и „показните“ санкции срещу неколцина подрастващи младежи не могат да скрият факта, че производителите на аудио-визуални продукти изостават с десет години в създаването на „бизнес модел“, приложим към новите информационни и комуникационни технологии. За да се намалят разходите за процедурата и времето за уреждане на спорове, в някои страни има определени етични кодекси, които понякога са подкрепяни от правителството и които задължават доставчиците на достъп до интернет да предоставят на доставчиците на аудио-визуално и музикално съдържание – сектор с много висока степен на концентрация – имената и адресите на хората, за които се предполага, че „копират“ съдържание, с което са се сдобили по интернет. Опасността от допускане на грешки не е отстранена. Тази форма на разкриване може да бъде утежнена от прекъсването на достъпа до интернет на предполагаемите фалшификатори. Макар в контекста на бюджетни ограничения това да улеснява работата на претоварените съдилища и да отменя нуждата за законодателя да действа и да предложи официални институции за борба срещу фалшифицирането, такива частни практики могат да доведат до отклонения, по същия начин като законодателството, което се приема под натиска на лобитата на разпространителите на филми и на музика, които съществуват в различни страни, в повечето случаи с малко убедителни резултати и на цената на нарушаването на правата на потребителите, като цяло напълно пренебрегвани и масово обявявани за потенциални нарушители.
- 4.5.6 Макар че е необходимо само по себе си да се спазват законите срещу фалшифицирането, които в голямата част от случаите защитават потребителите срещу рисковете за здравето и безопасността, също както защитават и квалифицираните работни места, при които се спазват правата на работниците, би било по-добре да се уточни общата концепция за литературна и художествена собственост, за да се балансира при хармонизирането законодателството, като се отчитат и правата на потребителите и ползвателите, както и на работниците, и като се включат техните представителни организации в изработването на нормите в тези области.
- 4.5.7 Директива⁵ регламентира спътниковото излъчване и кабелното препредаване. Съществуват и други европейски правила:
- директива за осиротелите произведения (която в момента се разглежда от законодателя)⁶;
  - директива относно правото за отдаване под наем и наемане⁷;
  - и изключения от авторското право⁸.

---

5 [Директива 93/83/ЕИО \(ОВ L 248, 06.10.1993 г., стр. 15\).](#)

6 Становище CESE: ОВ С 376 от 22.12.2011 г., стр.66.

7 [Директива 2006/115/ЕО \(ОВ L 376, 27.12.2006 г., стр. 28\).](#)

8 [Директива 2001/29/ЕО \(ОВ L 167 от 22.6.2001 г., стр. 10\).](#)

По тези законодателни актове се изработват периодични доклади. Трябва да се преосмислят „изключенията“ или „какво е поносимо“ от гледна точка на ясното утвърждаване на правата на ползвателите чрез закони, които да закрилят техните основни права и чрез налагане на изключения, например в случай на увреждане⁹.

4.6 **Предложение на Комисията за единен пазар на правата на интелектуална собственост и бележките на Комитета**

4.6.1 Очертава се и укрепва постоянната тенденция временните права да се приравняват на защитата чрез патент, а авторското право и други системи *sui generis* (компютърни схеми, промишлени образци, нови растителни сортове и др.) – към сходни права на собственост върху движими и недвижими активи. Тази тенденция, за която не можем да твърдим дали е трайна, е възприета и от Комисията и бележи дълбоко предложената стратегия.

4.6.2 Такова обръкване на временните изключения със собствеността, която произтича от римското право, има недостатъци, макар и не за притежателите. Суспендирането на правото на конкуренцията и подлагането му на режима на разрешения от притежателите под формата на лицензи не създава истинско право на собственост с всички характеристики. Ограничения съществуват заради общия интерес (задължителни лицензи), териториалността на патентите, която представлява ограничение на защитата, както и отклоненията в националните законодателства, включително в Европа, и др.

4.6.3 Все пак, понастоящем съществува склонност патентите и лицензите да се считат за инвестиционни книжа, гаранции за инвестициите, и даже се наблюдава превръщането им в ценни книжа (чрез секюритизация) с оглед на финансови спекулации. Това води до финансиране на икономиката паралелно с развиването на икономика на нематериалните активи, свързана с новите информационни и комуникационни технологии, както и с новите международни счетоводни стандарти. Предстои наскоро Комисията да конкретизира стратегията си в областта на пазара на патентите под формата на „инструмент за остойносттаване на ПИС“ (Европейска борса?). Главната причина новаторските проявления в Европа да са проблематични се корени в недостига на връзки между университетите и предприятията за провеждане на фундаментални и приложни изследвания, както и в крещящия недостиг на рисков капитал в новаторските предприятия. Комитетът още веднъж обръща внимание на практиките на мултинационалните фирми в секторите на високите технологии, които се състоят в придобиването на МСП и инженери с портфейли от патенти на новаторски предприятия, а не на лицензи, които биха могли да бъдат предоставени и на техни конкуренти; целта е патентите и други свидетелства за индустриална собственост да се използват за монополистични и антиконкурентни стратегии.

⁹

Становище ЕИСК: [ОВ L 228, 22.9.2009 г., стр. 52](#)

- 4.6.4 Друг стълб на стратегията утвърждава главното място на единния европейски патент и на върховна европейска юрисдикция, която да уеднакви съдебната практика, за да се преодолеят сериозните трудности пред предприятията, по-специално пречките пред МСП за защита на тяхната индустриална собственост, и да се насърчава по-доброто познаване на състоянието на техниката в единния пазар.
- 4.6.5 Комитетът винаги силно подкрепя искането на Комисията за създаване на единен патент, като същевременно изразява резерви относно някои от практиките на ЕПВ, които невинаги зачитат напълно клаузите на Мюнхенската конвенция по отношение на изричното изключване на софтуерните продукти, при положение че всички патенти за софтуер или бизнес методи са анулирани от националните юрисдикции, сезирани с искиове; такива практики засягат правната сигурност, която би трябвало да се осигури с получаването на патент, една скъпа процедура за искащите патент (такси за проучване, превод, годишна такса, наемане на посредник по патентите). Тези отклонения не би трябвало да се отразят на бъдещето на единния патент.
- 4.6.6 Относно предложенията на Комисията за приемане на Европейски кодекс за авторското право и за проучване на възможността за създаване на алтернативен единен режим, Комитетът смята, че това са много амбициозни предложения в посока на хармонизация и на осъществяване на единния пазар, но счита, че все още е прекалено рано да се произнесе по предложения, които са просто хипотези, и приканва Комисията да продължи анализите и да представи конкретни предложения, в които да се отчитат етапите на развитие по темата в държавите-членки.

- 4.6.7 Комитетът смята, че таксата за електронни и магнитни носители от всякакво естество за финансиране на частното копиране се събира на основание презумпцията за виновност. Комитетът смята, че тъкмо напротив – частното копиране представлява законна практика, която позволява да се промени носителя или материала и която трябва да бъде призната като право на законен притежател на лиценз за използване като елемент от честното използване (*fair use*)¹⁰.

Брюксел, 18 януари 2012 г.

Председател
на
Европейския икономически и социален
комитет

Staffan NILSSON

---

¹⁰ Този анализ се споделя и от Съда на ЕС в решението по делото *Padawan*.